

НАГЛАСАТА ЗА НАЦИОНАЛНА ИДЕНТИЧНОСТ КАТО ЕЛЕМЕНТ НА НАЦИОНАЛНАТА СИГУРНОСТ

Янчо Маринов Бакалов
Доцент, доктор ВВМУ „Н. Й. Вапцаров“

A NATIONAL IDENTITY ATTITUDE AS AN ELEMENT OF NATIONAL SECURITY

Yancho M. Bakalov

Резюме: Смисъл на понятието "национална сигурност" е състоянието на отделния гражданин, неприкосновеността на неговата свобода и достойнство. Безусловно той се чувства повече защитен ако може да упражнява „задоволителен контрол“ върху въздействията, на които е подложен. Тезата за грамадните усилия на Европейския съюз и НАТО към разширяване зоната на глобална стабилност, сътрудничество и благоденствие, е непълна. През последните двадесет години нито един регионален конфликт не е разрешен с активното участие на Европейския съюз, а ролята му за решаване на глобални проблеми е все по-незначителна. Присъствието на една „свръхернация“, формирана според очакванията на пионерите на европейската идея, би туширала тоталния екстремизъм и спорните геополитически решения. Такава обаче няма, „референтните“ полюси между националната и континенталната идентичности никога досега не са били уравновесявани. При възникването на мащабни ексцеси обичайните потърпевши са малките нации, които губят идентичност заедно с нарастването на икономическата емиграция, ерозиране на образованието, разрушаване на традиционни културни връзки, икономическа рецесия и загуба на способности за териториална отбрана. Загубата на национална идентичност непременно означава загуба и на национална сигурност.

Ключови думи: идентичност, националност, подмяна, сигурност, свръхернация

Abstract: The meaning of the concept of "national security" is the status of the individual citizen, the inviolability of his freedom and dignity. Certainly he feels more protected if he can exercise "satisfactory control" over the effects to which he is exposed. The thesis about the European Union and NATO's concerted efforts to expand the area of global stability, cooperation and prosperity is incomplete. In the last twenty years, no regional conflict has been resolved with the active involvement of the European Union, and its role in solving global problems has become increasingly insignificant. The presence of an "overgeneration", formed as expected by the pioneers of the European idea, would quell total extremism and controversial geopolitical decisions. However, there is no such thing as the "reference" poles between national and continental identities have never been balanced. In the event of widespread excesses, the casualties are the small nations that lose their identity along with increased economic emigration, erosion of education, destruction of traditional cultural ties, economic recession, and loss of territorial defense capabilities. The loss of national identity necessarily means the loss of national security.

Keywords: identity, nationality, replacement, security, supremacy

I. ВЪВЕДЕНИЕ

При интерпретиране на темата за националната сигурност е задължително да се упомене определението за нея, закрепено в специален закон: динамично състояние на обществото, при защитени териториална цялост и суверенитет на държавата. Националната сигурност е в състояние на стабилност при гарантиране на демократичното функциониране на институциите и основните права, и свободи на гражданите, а неизменна нейна част е запазването на конституционно установеният ред в страната. При тези обстоятелства нацията се развива и увеличава своето благосъстояние, а страната успешно защитава националните си интереси, и реализира националните си приоритети.

Така представено, определението може да бъде поелементно анализирано.

1. То съдържа израза „динамично състояние на обществото“ - предполага множество идеи, компромиси, действия и противодействия, съгласие за сметка на противопоставянето, социална подкрепа и отрицание, протести и контрапротести...

2. Динамично състояние на държавата може да означава всичко, от оптимизъм в новото начало на държавното строителство до национална катастрофа и поредната революционна ситуация.

3. Идеята за защитен суверенитет, исторически и в настоящето, съдържателно присъства заедно с тази за националната сигурност, но остава нереализирана в контекста на съвременните представи

4. За 140 г. на територията на страната е имало конституционен ред по силата на четири конституции, една от които суспендирана и впоследствие възстановена, но пренебрегван в най-значимите ѝ предписания. Последователност на идеи се наблюдава при две от тях, а настоящата конституция е приета „на нож“ тъкмо от тези сили, които днес се припознават като близки до властта. При това, в политическия живот на нацията основополагащото положение за разделение на „трите власти“ се подминава безпардонно.

5. Идеята, заложена в легитимното определение за увеличаване на благосъстоянието на нацията, е съмнително при множество обстоятелства.

6. Предполага се, че страната ще се стреми да защитава националните интереси и ще реализира националните си приоритети, които са формулирани в Стратегията за национална сигурност.

В недалечно минало у нас са действали два печално известни закона, за защита на държавата и за защита на нацията. Когато законодателят днес употребява определението „национална“ по отношение на сигурността, той не е направил усилие да формулира точно какво разбиране влага в него. При това в друг специален закон, този за дейността на ДАНС, той поставя силно разклоняващи се задачи, развити в нарочна стратегия още през 1998 г. Освен това, свързани дейности и отношения с работата на ДАНС се съдържат в Стратегията за вътрешната сигурност и Глобалната стратегия за външната политика и политиката за сигурност на Европейския съюз, Глобалната стратегия за отбрана и сигурност на държавите от НАТО, националните закони за българското гражданство и за българските лични документи, за борбата с трафика на хора, за защита на класифицираната информация и на личните данни, за електронните съобщения и

достъпа до обществена информация, за мерките срещу изпирането на пари и срещу финансирането на тероризма – това е едва половината от нормативните актове, които следва да се отчитат от Агенцията.

През 2018 г. е приета последната Актуализирана стратегия за национална сигурност на Република България, с хоризонт до 2020 г. и както често се случва, законодателят е поставил неизпълними задачи. Например, за година и половина да се реши проблемът с демографската криза, очевидно забравяйки, че при хората само бременността за раждане на нов живот отнема девет месеца.

II. ОСНОВЕН ТЕКСТ

Преди да се заговори за национална сигурност, следва непротиворечиво да се изясни съдържанието на категорията „национално“. Сигурността на общността като явление, състояние и цел, без съмнение е свързано с нея. Логично е тук да се отбележи западането на отявления национализъм в Европа след Втората световна война и еволюцията в нагласите на европейца в посока развиване на чувството му за принадлежност както към своята национална общност, така и към разнообразието на голямата континентална общност. Исторически консолидацията на българската нация протича в друго време, възрожденските идеали за национално обединение властват в общественото съзнание в продължение на много десетилетия и започват да се разколебават в периода на национални катастрофи след тежките загуби на българската държава в няколко войни.

Преди повече от век, когато българската държава е припознала като свой съюзник германския Кайзер, в навечерието на една страшна и гибелна война той откровено е казал пред депутатите в Райхстага: „Нас ни вдъхновява непоколебимата воля да отстояваме мястото, което сам Бог ни е определил, за себе си и за бъдещите поколения... Аз повече не познавам партии, познавам само немци!“. Същите тези немци по време на първата голяма война в кореспонденцията помежду си наричат българите алчни селяни, некултурни и несговорчиви, които щом пипнат нещо, нямат намерение да го връщат никому. И през цялото време, докато ги използват за пушечно месо, им втъпняват, че в подобна ситуация малките

нации могат само да спечелят – защото са толкова незначителни, че няма какво да загубят. Междувременно българите паралелно захващат и тежка гражданска война, която продължава 30 години, и поругава възрожденските национални идеали.

През 1951 г., малко след като е приключила Втората световна война, философът Ортега и Гасет пише: „Помислете, дали не е парадоксално сегашното положение на европейските народи?... Чувството на омраза към американеца съвсем не е нещо своеобразно, а само особен случай на нелепата нетолерантност, която всеки народ на Европа изпитва спрямо другите“. Доайенът на идеята за Европа, както той сам се определя, не е доживял да види Общия пазар и Европейския съюз, нито да чуе президента на САЩ да казва на европейците „Първо Америка“ и „плащайте си, ако искате да ви пазим“. Не е видял как лидерът на английските евроскептици се обръща към новоизбрания председател на Европейския съвет с думите, че му прилича на мокър парцал, а Великобритания торпилира тежко европейската идея с егоцентричния „Брекзит“. „Доайенът“, справедливо отбелязва, че множеството европейски национални прототипи са възниквали като интерпретация на европейската култура в нейната цялостност и богатство на собствени стилове, характерни за всяка нация. Според него „идеята за нация, за разлика от народите, които са само народи, включва преди всичко програма за живот, насочена към бъдещето“. Но той едва ли е предполагал, че едно бъдещо национално обединение на европейските народи ще породи „Европа на две скорости“ и национал-цинично лицемерие в определянето на глобалния дневен ред, в разпределението на отговорностите и богатата, а малките нации ще започнат да се чудят какво правят тук. И за непосветените е ясно, че когато лидерите на най-могъщите европейски държави се събират отделно от останалите, за да решават и след това да им обявят какво е „тяхното“ решение, имаме повторение на кайзеровия блян да не се отстъпва нито крачка от това, което сам Бог му е дарил. Поставянето по този начин под системен натиск на „слабите“ партньори, да правят компромиси и да се съгласяват с готовност, косвено поставя под заплаха съхраняването на морала, традициите и самоуважението на малките нации.

В обществения живот на народите присъствието на термините „националност“ и „гражданство“ не са синонимни. Националността се придобива по рождение и изразява връзката на физическото лице с дадени народ и държава, вменява му задължения и права, които обичайно са конституционно закрепени. Тя е в непосредствена и близка връзка с етноса и според изследователя на проблема Малина Стефанова отразява волята му за постигане на определени форми на независимост. Стефанова нарича тази нагласа “чувство за структурна пълнота”, Законодателят у нас не гарантира права на компактни обществени формации по етнически принцип, каквито са националните малцинства, а защитава гражданските им права в индивидуален порядък. Гражданството е във връзка с националността, а за придобиване на граждански права и задължения се изисква най-малко навършването на определена възраст. Освен това, граждани на една държава могат да бъдат хората, които живеят в нея, макар че са от различни националности. Във връзка с казаното, възникват противоречия по отношение на коректността на формулираните в Стратегията „жизненоважни“ национални интереси с времеви интервал до 2020 г.: гарантиране на здравето и благосъстоянието на гражданина; защита на демократичните ценности; преодоляване на негативните демографски процеси; съхраняване и развитие на националната идентичност, изграждаща се на основата на българско гражданство.

Противоречието се състои в това, че интереси с най-ясно изразен дълговременен характер и стратегическо звучене за съвременното българско общество са определени като „други“, независимо от обществения строй, настроенията на съюзниците, отношенията със съседите на Балканите, и политическите пристрастия на власт имащите, а именно: гарантиране на икономическа, финансова и социална стабилност; благоприятна и предвидима среда за сигурност; превенция и противодействие на корупцията; опазване на околната среда и рационално използване на природните ресурси.

Анализът на нормативните актове, касаещи елементи на сигурността, е предмет на други изследвания. За настоящето изследване централен проблем е изясняването на смисъла на определението „национално“, във връзка с идеята за

съхраняване и развитие на националната идентичност като елемент на националната сигурност.

Както мнозина автори са отбелязвали, вековното съжителство на народите в Европа има характер на взаимно обогатяване и същевременно стимулира съревнование и съперничество, в което всеки се стреми да надделее, доказвайки силата и правотата си. Това съперничество в днешния модерен свят по отношение на най-развитите страни и народи привидно е намаляло.

Българската национална идентичност има своята вековна история. Тя започва да се гради в периода на Възраждането на основата на вече сформирания и закалена в битки уникална етническа общност. Проследява се развитие на традиционен стремеж към човеколюбие и напредък без да се правят неприемливи компромиси. На ранния етап на консолидация българският народ, приел християнството от Византия, отказва да прави компромиси с него в интерес на своя ментор. Компромиси са отказани и на безспорния по-късен покровител, Русия, а съюзните отношения с Германия по време на Първата световна война са белязани с отпор на нейните опити да решава свои проблеми за сметка на България. Без да бъде формално окупирана, в България се намират сили, които да организират въоръжена борба срещу Хитлеризма. След Втората световна война, попаднала в зоната на влияние на СССР, тя търси форми на народно-демократични обществени отношения, които да смекчат съветския модел на диктатура на пролетариата.

В новата цивилизационна и информационна среда днес ролята на националната държава изглежда приключила – но само привидно. Мащабни политически проекти, реализирани от страни – коалиционни партньори с перспектива за развитие в социално-икономически план, в крайна сметка завършват с откровено националистически провали: „Арабска пролет“, „Майдан“, подкрепа на „демократични опозиции“, предизвикани „бежански кризи“ и др. В тях може да се проследи англо-саксонският привкус, защитата с „мръсни“ средства на френския интерес в отвъдморските територии, наложеният едностранно от Германия „Северен поток 2“, Унгария за унгарците, Полша на поляците, Незалежна Украйна, Велика Албания, Русия е наш враг завинаги...

Преди един век Ортега и Гасет прокламира, че народите на Европа биха могли да се спасят от тоталната деморализация, към която са се отправили с неществието на национализма, само ако се запътят към една свръхнация, към европейска интеграция. Днес европейската интеграция е факт, но свръхнация няма и не се очаква да има, защото липсва адекватната опорна точка, на която да се опрат лостове за постигането ѝ. Сред равнопоставените европейски партньори някои стават все по-равнопоставени. Неизбирани демократично, случайни и безлични овластени личности въртят рулетката на демократичното казино в Европа и залагат на цветове, за които предварително знаят, че са печеливши за тях. Към всички страни-членки ваят решения и директиви, които са трудни за синхронизиране от най-уязвимите, малките нации в съюза. Малките европейски нации днес също имат предимството да се нареждат сред „златния милиард“ - хората, на които всеки ден е гарантиран обяд, но губят човешки капитал, работната им сила изтича към по-богатите страни с висок жизнен стандарт, на тяхна територия се разполагат мощности, които не носят ДДС, пазарите им са заливани от субсидирани продукти, разоряващи местния производител, а демографската криза е демографска катастрофа. Производителността на труда и системите на образование, здравеопазване и социални грижи изостават от тези в развитите страни с десетилетия.

Днешните хора често си представят, че могат сами да определят своите идентичности според интересите си и въпреки културалната среда на обитаване, стига да се посветят на неща, които харесват и правят. Предупреждението на Самюел Хънтингтън е, че всъщност е точно обратното. Хората са лишени от избор на идентичност когато биват увлечени от потока на големите религиозни течения и от господстващите цивилизации. Това се е случвало често през последните няколко века, случва се и в нашето съвремие. Парадоксално е как това се случва в Европа, където в най-развитите страни секуларизацията на обществения живот е факт и религиите, и църквите нямат особено влияние. Въпреки това европейците спонтанно са единни в нагласите си, че трябва да се спре настъплението на „ислямския тероризъм“, който заплашва устоите на съвременния свят. И много

малка е съпротивата срещу „християнския тероризъм“, когато англо-американската коалиция, в отговор на атентата в Ню Йорк от 11-ти септември 2001 г., отива да громи не Ал Кайда в Афганистан, или Саудитска Арабия, чиито граждани се оказаха терористите, а разорява несвързания с терористичния акт Ирак. Малко преди това на народите от бивша Югославия се случи нещо подобно, „християнските“ държави обучават и снабдяват с оръжие сили в бившите югославски републики, които са бастион на радикалния ислям в Европа, и бълват бойци-терористи по целия свят.

Явлението не е ново, увлечени от религиозен фанатизъм и решими да изкоренят злото на Исляма, благословени от папата рицари в кръстоносен поход достигат до Византион и вместо да продължат към Божия гроб, ограбват тракийските земи и крепости, и остават тук, за да си правят собствена държава. Изповядващи на думи християнски ценности, те биват увлечени от веруюто на цивилизацията, която представляват: лицемерие, алчност, насилие, арогантност, подлост и безчестие, характерни за феодалния обществен бит и обществено съзнание. Това е тяхната колективна идентичност и тя ги ръководи в делата им. Днес времената са други и модерността на съвременния свят не буди съмнение, но спонтанно възниква аналогия с някои от съвременните лидери – арогантни, лицемери и невдъхващи доверие лъжци, наричащи себе си „елити“.

Думите на настоящия германски канцлер към потенциалните бежанци от горещите точки по света, до една разпалени от външни сили - „Заповядайте на германска земя!“, породиха лавина от лицемерие и егоистични помисли, „как да си изберем най-доброто, а другите да разселим по Европа, без излишни ангажменти“. Общественото битие в развитите страни е наложило самосъзнанието, че за „черния“ труд трябва да работят черни хора, германците не мият градски тоалетни и не работят в събота и неделя, другите – може. Това, разбира се, не е немски патент, днес в Русия никой руснак не се наема като общ работник за изкопни работи. С такива обекти се ангажират узбеките – които обаче наемали като изкопчии таджики. Когато местните руски мъже в древния град Твер се сбили с дошлите „да работват“ таджики и убили един от тях, имало разследване. Следователят от

„центъра“ попитал местния полицаи, няма ли безработни руснаци, та е трябвало да наемат таджики, той отговорил, че има, но те предпочитат да пият.

Кралят на Йордания, правоверен мюсюлманин, е отворил границите на страната си за три милиона бежанци от Сирия, грижи се за тях, а страната му изпитва грамадни материални затруднения, но той разбира това като изпълнение на дълга пред верските си братя.

Президентът на Турция, също правоверен, е отворил границите на страната си за три милиона бежанци от Сирия, които държи като скрито оръжие за натиск, със съзнанието, че има право да направлява потенциалната бежанска вълна. Общественото битие, в което е потопен народът му, го прави възможно.

Холандия се е отказала да има в националния исторически музей палата на „златния век“ на нацията. Срамували се, защото тогава е имало колониален гнет, търговия с роби и други лоши неща, сигурно чак сега са го разбрали. А една картинна галерия, която представя картината на известен холандски майстор „Портрет на негърско момиче“, е сменила името – „Портрет на млада жена с ветрило“. Да очакваме, че скоро няма да бъде „жена“, а „лице с неустановен пол, по избор“.

В епохата на потребителско общество социалната идентичност се свързва с личностната с относително ясни връзки и взаимодействия. Но ако към началото на 21-век се е смятало, че времето на политиките на национална идентичност отминава, очевидната криза в развитието на проекта Европейски съюз отново поражда интерес към темата. Днес няма съмнение, че глобалната сигурност, във всички нейни измерения, може да бъде само колективна и изисква колективистични по характер взаимодействия. Видовете заплахи за колективната сигурност могат да бъдат проследени по нормативните актове, по които Държавната агенция за национална сигурност, както и други държавни органи и организации, имат ангажменти, и отговорности. Нито една от заплахите не касае само една страна и не може да бъде овладяна само с усилията на органите, които е създала българската държава. Националната сигурност отдавна не е само

национална. В своята цялостност тя е и част от колективната сигурност на нашите партньори.

Дотук темата за противодействие на заплахите и опасностите за видовете сигурност, външни и вътрешни, може да се счита за изчерпана от професионално-експертна гледна точка. Присъствието на националната идентичност като елемент на националната сигурност заслужава внимание извън рамката на описаните предизвикателства. Истината е, че хората, останали верни на националната си идентичност, по-трудно се поддават на хибридни влияния. Изследователката Дияна Петкова привежда доказателства, че в условия на криза „българската национална идентичност не само се съхранява, но дори се утвърждава в нов, модерен вариант”. Тя отбелязва специално „възраждането на етнокултурното самосъзнание на българите, живеещи в чужбина” и „все по-голямото значение, което се отделя не само в съвременния свят, но вече и в България, на националната идея”.

Националните добродетели кристализират в условията на преобладаващо селска среда за живот на земеделски народ, развиващ своята култура далеч от урбанизирания западен свят. Парадоксално е, че и в периода на урбанизация у нас се съхраняват нагласите за опазване на традиционни ценности, които излъчват сигурност и са източник на благоденствие. Наличие на по-висока степен на отчужденост между хората в градска среда се компенсира в немалка степен от съхранената традиционна обредност, фолклорни фестивали, съвместното отбелязване на празници със светско-религиозно звучене, организиране на масови прояви за озеленяване, благоустрояване и др. Тези явления свидетелстват за осъзнатост на ролята на националната самобитност, която може да бъде застрашена и очакванията тя да бъде защитена от надеждно изградена, и устойчива национална общност.

Философът Димитър Йончев, анализирайки явлението „сигурност“, го представя като „състояние на присъствие, при което е налице задоволителен контрол от страна на присъстващия над въздействията върху него”. „Присъствието“ изпълва съвместното съжителство в общността, подкрепено от нормалното

човешко чувство за принадлежност към своя етнос, а изявата на идентичността усилва връзките на доверие и конюнкция в мащаба на цялата нация.

Несполуките в изявата на хипотетичната „свр̀хнация“ не подкрепят идеята за равнопоставена двойна референтност на идентичността на европейците. Националният компонент без съмнение е първичен и може да съществува без да бъде в противоречие с „континенталния“ компонент. Ценностите, присъщи на националната идентичност, като правило преобладават при случаите на „насаждане“ на други, нетрадиционни и неприемливи по някаква причина. Обратното – новите континентални ценности, за които няма създадени системни културални условия, не се хармонизират убедително с националните.

Подкрепата на националната идентичност с усилията и инструментите на държавността може да има и обратен ефект. Интерес представляват подходите и решенията в рамките на българската национална общност, насочени към вътвърждаване на идентичността, а фактически водещи до нейното ерозиране.

Обобщаваща категория, която изразява най-често срещаните негативи, е „подмяна“. Правят се стъпки осъзнатата национална идентичност да се подмени с национализъм, патриотизмът се използва за подложка на патриотарски популизъм, традиционният автентичен фолклор се изражда във „фолк“, преекспонират се легендарни, уж присъщи само на нашия етнос достойнства, и ценности, и др.

Правят се опити за подмяна на народната памет, като историческата истина се „пренарежда“ в интерес на нечисти помисли, най-често с политически привкус.

Турското население в България, така наречените „български турци“, до един били българи, предшествениците на които насила променили етническото си самосъзнание.

Братята Кирил и Методи, проповедници на християнството, били българи, при това в близкото време, когато българските ханове враждуват със славяните, а един е изписал на каменна колона „Българите направиха много добрини на християните и християните забравиха...“.

Освободителят става окупатор, Баташко клане не е имало, макар че новата „теза“ се защитава буквално пред отрязаните глави на жертвите. Легендарният връх

„Свети Никола“, полят с кръвта на защитниците - руски войници и опълченци, скандално-ненужно променя името си на „Генерал Столетов“, а след години, за да се избегне конфузът, става „Шипка“, макар че легендарният връх Шипка е само на един километър – той пък става „Малка Шипка“.

Кой ли не се изреди да претендира за „спасител“ на българските евреи и срамежливо се замълчава, че българският антиеврейски закон някога е бил преписан от германския. У нас се организират паметни легионерски маршове, уж под българско знаме. Фашизъм е имало навсякъде в Европа, в Германия, Италия, Испания, дори във Великобритания и САЩ преди Втората световна война. Имало го е и на окупираните от Германия територии, включително в СССР – само в България фашизъм не е имало.

От Велико народно събрание е отменен военният орден „За храброст“, със скандалната обща обосновка „като част от социалистическата наградна система“.

На постаментата пред военноморския музей във Варна стои миноносецът-герой „Дръзки“, макар че е публична тайна, че това е „Строги“.

Преекспонирането на изключителността на българската нация е хладно оръжие за самоубийство на нейната идентичност – според наивната пропаганда българите са най-интелигентни, толерантни, храбри, жертвоготовни, справедливи, веротърпими... Макар че други народи, съжителстващи с нашия, са на друго мнение.

III. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Националната идентичност е генераторът, който регулира силата на цивилизационния поток, в който е потопено съвременното общество. Тя помага за формулирането на адекватни национални цели и ги подкрепя с господстващия обществен морал. Деморализацията на обществото закономерно поражда несигурност. Осъзнаването на националната идентичност, която не е насочена срещу никого, изгражда среда за сигурност в обществото.

Крайният продукт и същинският смисъл на понятието "национална сигурност" е състоянието на отделния гражданин, неприкосновеността на неговата

свобода и достойнство. Безусловно той се чувства повече защитен ако е в състояние да упражнява „задоволителен контрол“ върху въздействията, на които е подложен. Десетилетният български опит в международните отношения ни е научил, че в колективната отбрана, международното разпределение на труда, икономическата интеграция и правото на подпис на малките нации се предоставя позицията „и други“. Тезата за грамадните усилия на Европейския съюз и НАТО към разширяване зоната на глобална стабилност, сътрудничество и благоденствие, е непълна. Достатъчно е да се спомене ескалирането на търговските войни, отказът от спазване на споразумения за ограничаване на нападателни оръжия, финансирането на групи от агенти на влияние в други страни, снабдяването с оръжие на екстремисти, маскирани като „демократични сили“, политиките на ембарго без санкции на ООН, „цветните“ революции и др., за които нашите граждани нито са питани, нито някой има намерение да отчита настроенята им. Не бива да се пропуска и това, че през последните двадесет години нито един регионален конфликт не е разрешен с активното участие на Европейския съюз, а ролята му за решаване на глобални проблеми е все по-незначителна. Присъствието на една „свр̀хернация“, формирана според очакванията на пионерите на европейската идея, би туширала тоталния екстремизъм и спорните геополитически решения. Такава обаче няма, „референтните“ полюси между националната и континенталната идентичности никога досега не са били уравнивявани. Лишената от разпознаваемо лице идентичност на „свр̀хернацията“ също съдържа потенциални опасности от фундаментализъм и масови стихийни ексцеси. При възникването им обичайните потърпевши са малките нации, които губят идентичност заедно с нарастването на икономическата емиграция, ерозиране на образованието, разрушаване на традиционни културни връзки, икономическа рещесия и загуба на способности за териториална отбрана.

Загубата на национална идентичност непременно означава загуба и на национална сигурност.

За контакти: bakalov_y@naval-acad.bg

LITERATURE

- [1] Michev, St., Security as a state of society and man. Blg, 2017
- [2] Velkova, L., About the evolution of the concept of "security". Sf., 2012
- [3] Milina, V., Political uncertainty. The new paradigm of political stability. Sf., 2012
- [4] Ortega I Gaset, Pasado y porvenir para el hombre actual (Past and future for present-day man, 1951–1954)
- [5] Stefanova, M., National identity. Izd. AB, 2000
- [6] Petkova, D., National identity and globalization, Sf., 2000